

Διάλεξη 5^η

Κυριάκος Κυριαζόπουλος,
Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Νομικής ΑΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

1. Διεθνής συμφωνία μεταξύ της Ιταλικής Δημοκρατίας και της Αγίας Έδρας του 1984 (άρθρα 1 ως 6).

Σκοποί ενότητας

1. Μελέτη των άρθρων 1 έως 6 της διεθνούς συμφωνίας μεταξύ της Ιταλικής Δημοκρατίας και της Αγίας Έδρας.

Εισαγωγή

- Οι εκκλησιαστικές συμβάσεις είναι διεθνείς συμφωνίες μεταξύ του ιταλικού κράτους και της Αγίας Έδρας και μεταξύ της ιταλικής κυβέρνησης και άλλων θρησκευμάτων.
- Η διεθνής συμφωνία μεταξύ της Ιταλικής Δημοκρατίας και της Αγίας Έδρας στις 18/2/1984 συνοδεύεται από ένα πρόσθετο πρωτόκολλο και θεωρείται ως μια συμφωνία-πλαίσιο η οποία προβλέπει τη σύναψη επιμέρους συμφωνιών και γι' αυτό έχουν υπογραφεί εκτελεστικές συμβάσεις αυτής της διεθνούς συμφωνίας.

Οι εκτελεστικές συμβάσεις

Πρόκειται για συμβάσεις που αφορούν, μεταξύ άλλων:

1. τη μεταρρύθμιση των εκκλησιαστικών οργανισμών και αγαθών στην Ιταλία και για τη συντήρηση του κλήρου,
2. τους εκκλησιαστικούς διορισμούς,
3. τις θρησκευτικές εορτές,
4. τη διδασκαλία του καθολικού μαθήματος των θρησκευτικών στα δημόσια σχολεία,
5. την θρησκευτική μέριμνα στην αστυνομία,
6. τα πολιτιστικά αγαθά.

Η συμφωνία του 1984

- Η συμφωνία του 1984 αντικαθιστά εν πολλοίς το κονκορδάτο του 1929 που είχε υπογραφεί μεταξύ Αγίας Έδρας και του κράτους της Ιταλίας.
- Αυτή η διεθνής συμφωνία του 1984 συνάπτεται μεταξύ των δύο υψηλά συμβαλλόμενων μερών, λαμβάνοντας υπόψη τις συνταγματικές αρχές του ιταλικού κράτους καθώς και την προστασία των θρησκευτικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε διεθνές και σε συνταγματικό επίπεδο.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Διεθνής συμφωνία μεταξύ της Ιταλικής Δημοκρατίας και της Αγίας Έδρας της 18/2/1984

Άρθρο 1

Η Ιταλική Δημοκρατία και η Αγία Έδρα επιβεβαιώνουν ότι το κράτος και η καθολική εκκλησία είναι καθένας στη δική του έννομη τάξη ανεξάρτητοι και κυρίαρχοι, δεσμευόμενοι στον πλήρη σεβασμό αυτής της αρχής στις μεταξύ τους σχέσεις και στην αμοιβαία συνεργασία για την προαγωγή του ανθρώπου και του συμφέροντος της χώρας.

- Αρχή της ανεξαρτησίας και κυριαρχίας μεταξύ των δύο οργανισμών.

Άρθρο 2

Παράγραφοι:

1. Η Ιταλική Δημοκρατία αναγνωρίζει στην καθολική εκκλησία την πλήρη ελευθερία να αναπτύσσει την ποιμαντική, εκπαιδευτική και φιλανθρωπική αποστολή της, εκείνη του ευαγγελισμού και του αγιασμού. Συγκεκριμένα διασφαλίζεται στην εκκλησία η ελευθερία οργάνωσης, δημόσιας άσκησης της λατρείας, άσκησης της διδακτικής εξουσίας και της πνευματικής διακονίας καθώς και της δικαιοδοσίας σε εκκλησιαστικά ζητήματα.
 - Αναγνωρίζεται η αυτονομία της καθολικής εκκλησίας, ελευθερία να αναπτύσσει τις θρησκευτικές της δραστηριότητες. Μια διάσταση του δικαιώματος στην αυτονομία είναι και αυτή της αυτοοργάνωσης.
2. Διασφαλίζεται η αμοιβαία ελευθερία επικοινωνίας και αλληλογραφίας μεταξύ Αγίας Έδρας, ιταλικής επισκοπικής συνδιάσκεψης, περιφερειακών επισκοπικών συνδιασκέψεων, των επισκόπων, των κληρικών και των πιστών όπως και η ελευθερία δημοσιεύσεως και διαδόσεως των πράξεων και εγγράφων που σχετίζονται με την αποστολή της εκκλησίας.

Σχολιασμός άρθρου 2

Παράγραφοι:

1. Σήμερα η αναγνώριση της ελευθερίας στην επικοινωνία και αλληλογραφία μεταξύ της ανώτατης αρχής του θρησκευάματος και των υπόλοιπων οργανισμών και των πιστών δεν έχει ιδιαίτερη σημασία, διότι κατοχυρώνονται στα πλαίσια της ελευθερίας εκδήλωσης της θρησκείας, όπως αναγνωρίζουν τα κείμενα του Ο.Α.Σ.Ε.
2. Επίσης η αναγνώριση της ελευθερίας στη δημοσίευση και διάδοση των πράξεων και εγγράφων που σχετίζονται με την αποστολή της εκκλησίας δεν έχει σήμερα ιδιαίτερη σημασία.
 - Είχε σε παλιότερες εποχές στην ιστορία, όταν καθολικοί ηγεμόνες, μιμούμενοι τους προτεστάντες ηγεμόνες οι οποίοι καθιέρωναν κρατικές εκκλησίες στις χώρες τους, διεκδικούσαν ηγεμονικά δικαιώματα, πράγμα με το οποίο η Αγία Έδρα ανέκαθεν διαφωνούσε. Ωστόσο σήμερα, τέτοιου είδους δικαιώματα δεν είναι νοητά και βρίσκονται σε αντίθεση με τα θρησκευτικά ανθρώπινα δικαιώματα.

Άρθρο 2 (2)

Παράγραφοι:

3. Είναι εγγυημένη για τους καθολικούς, τις ενώσεις και τους οργανισμούς τους η πλήρης ελευθερία συνένωσης και εκδήλωσης σκέψης με το λόγο, τα γραπτά και κάθε άλλο μέσο διάδοσης.
4. Η ιταλική δημοκρατία αναγνωρίζει την ειδική σημασία που η Ρώμη έχει για τον καθολικό κόσμο, ως επισκοπική έδρα του ανώτατου ποντίφικα, του Πάπα.

Σχολιασμός άρθρου 2 (2)

Παράγραφοι:

3. Τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στο άρθρο 2 (ελευθερία της συνένωσης και της εκδήλωσης σκέψης) κατοχυρώνονται ήδη από το διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το ιταλικό σύνταγμα.
4. Αναγνωρίζεται η ειδική σπουδαιότητα της Ρώμης για τον καθολικό κόσμο, διότι είναι επισκοπική έδρα του Πάπα, ο οποίος είναι επίσκοπος και κάθε καθολικής επισκοπής.
 - Σε κάθε καθολική επισκοπή, πλην αυτής της Ρώμης, συντρέχουν δύο επισκοπικές εξουσίες, αυτή του τοπικού επισκόπου και αυτή του Πάπα.

Άρθρο 3

Παράγραφοι:

1. Τα όρια των επισκοπών και των ενοριών καθορίζονται ελεύθερα από την εκκλησιαστική αρχή. Η Αγία Έδρα δεσμεύεται να μην περιλαμβάνει κάποιο μέρος του ιταλικού εδάφους σε μια επισκοπή της οποίας η επισκοπική έδρα βρίσκεται σε έδαφος άλλου κράτους.
2. Ο διορισμός στα εκκλησιαστικά αξιώματα γίνεται ελεύθερα από την εκκλησιαστική αρχή. Η τελευταία κοινοποιεί στις αρμόδιες πολιτειακές αρχές τον διορισμό των επαρχιούχων αρχιεπισκόπων κι επισκόπων, των βοηθών επισκόπων με δικαίωμα διαδοχής, των αβάδων και ιεραρχών με εδαφική δικαιοδοσία όπως και των εφημερίων και αυτών που έχουν άλλα εκκλησιαστικά αξιώματα τα οποία ενδιαφέρουν την έννομη τάξη του κράτους.

Άρθρο 3 (2)

3. Εκτός της επισκοπής της Ρώμης κι εκείνων των προαστιακών της Ρώμης, δεν θα διορίζονται στα αξιώματα που αναφέρονται σ' αυτό το άρθρο κληρικοί που δεν είναι Ιταλοί πολίτες.

Σχολιασμός άρθρου 3

Η καθολική εκκλησία στην Ιταλία είναι επικρατούσα κοινωνικώς. Το σύστημα των σχέσεων κράτους και θρησκευμάτων είναι αυτό του χωρισμού με εκτεταμένη συνεργασία του κράτους με ορισμένα θρησκευόμενα από τα οποία στην κορυφή, από άποψη προνομιακής μεταχείρισης, βρίσκεται η καθολική εκκλησία.

Παράγραφοι:

1. Τα κρατικά όργανα δεν έχουν καμία αρμοδιότητα σε σχέση με τον καθορισμό των ορίων των επισκοπών και των ενοριών. Η Αγία Έδρα δεσμεύεται να μην περιλαμβάνει μέρος του ιταλικού εδάφους σε επισκοπή με έδρα σε άλλο κράτος.
2. Ο διορισμός σε εκκλησιαστικά αξιώματα γίνεται ελεύθερα από τις εκκλησιαστικές αρχές εν γένει. Για τα εκκλησιαστικά αξιώματα που έχουν κάποια σημασία για την έννομη τάξη του κράτους οι διορισμοί πρέπει να κοινοποιούνται στις αρμόδιες κρατικές αρχές.

Σχολιασμός άρθρου 3 (2)

3. Η Αγία Έδρα υποχρεώνεται να μη διορίζει σε εκκλησιαστικά αξιώματα με σημασία για το κράτος κληρικούς χωρίς ιταλική ιθαγένεια.
- Υπάρχουν εξαιρέσεις σ' αυτή την υποχρέωση.
Παραδείγματος χάρη, για την εκλογή στη θέση του Πάπα ή τον διορισμό επισκόπων σε προαστιακές επισκοπές (καρδινάλιοι, επίσκοποι προαστιακών επισκοπών).

Άρθρο 4

Παράγραφοι:

1. Οι ιερείς, οι διάκονοι και οι μοναχοί που έχουν απαγγείλει μοναχικές υποσχέσεις στα μοναχικά τους τάγματα έχουν τη δυνατότητα ύστερα από αίτησή τους να απαλλαγούν από τη στρατιωτική θητεία ή να εκπληρώσουν εναλλακτική πολιτική θητεία.
3. Οι φοιτητές της θεολογίας, εκείνοι των τελευταίων 2 ετών της προπαίδευσης στη θεολογία και οι δόκιμοι των καθιδρυμάτων αφιερωμένης ζωής και των εταιριών αποστολικής ζωής (των μοναχικών και των κοσμικών ταγμάτων) μπορούν να κάνουν χρήση των ίδιων αναβολών στρατιωτικής υπηρεσίας που παραχωρούνται στους φοιτητές των ιταλικών πανεπιστημίων.

Άρθρο 4 (2)

4. Οι κληρικοί δεν είναι υποχρεωμένοι να παρέχουν στις αρχές ή σε δικαστές ή σε άλλες αρχές πληροφορίες για πρόσωπα ή πράγματα για τα οποία έχουν λάβει γνώση λόγω της υπηρεσίας τους.

Σχολιασμός άρθρου 4

Παράγραφοι:

1. Οι ιερείς, οι διάκονοι και οι μοναχοί μπορούν να απαλλάσσονται από τη στρατιωτική θητεία.
3. Οι φοιτητές θεολογίας και οι δόκιμοι μπορούν να ζητούν αναβολές για λόγους σπουδών.
4. Οι κληρικοί μπορούν να μην παρέχουν πληροφορίες που έλαβαν γνώση λόγω της υπηρεσίας τους.

Άρθρο 5

Τα κτήρια που είναι ανοιχτά στη λατρεία δεν μπορούν να διεκδικηθούν, να καταληφθούν, να κατασχεθούν ή να εκπλειστηριαστούν παρά μόνο για σοβαρούς λόγους και ύστερα από συμφωνία με την αρμόδια εκκλησιαστική αρχή. Με την εξαίρεση των περιπτώσεων επείγουσας ανάγκης, η δημόσια δύναμη δεν θα μπορεί να εισέλθει για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της στα κτήρια τα ανοιχτά στη λατρεία πριν δώσει προηγούμενη ειδοποίηση την εκκλησιαστική αρχή. Η κρατική αρχή θα λαμβάνει υπόψη τις θρησκευτικές απαιτήσεις του πληθυσμού που παρουσιάζονται από τη αρμόδια εκκλησιαστική αρχή όσον αφορά την οικοδόμηση νέων κτηρίων καθολικής λατρείας και των σχετικών ενοριακών έργων.

Σχολιασμός άρθρου 5

1. Θεσπίζονται εγγυήσεις για τα κτήρια τα ανοιχτά στη λατρεία.
2. Η αστυνομία δεν μπορεί να εισέλθει στα κτήρια που είναι ανοιχτά στη λατρεία παρά μόνο εφόσον ειδοποιήσει προηγουμένως την εκκλησιαστική αρχή.
 - Εξαίρεση αποτελούν περιπτώσεις επείγουσας ανάγκης.
3. Για την οικοδόμηση νέων κτηρίων καθολικής λατρείας η αρμόδια κρατική αρχή πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες του πληθυσμού.

Άρθρο 6

Η Ιταλική Δημοκρατία αναγνωρίζει ως εορτάσιμες ημέρες όλες τις Κυριακές και όλες τις θρησκευτικές εορτές που καθορίζονται με συμφωνία μεταξύ των μερών.

- Οι Κυριακές, είναι οι ημέρες ανάπαυσης του χριστιανικού θρησκεύματος.
- Άλλες θρησκευτικές γιορτές καθορίζονται μεταξύ των μερών (παραπομπή σε επιμέρους συμφωνία μεταξύ των μερών, διότι η συμφωνία αποτελεί συμφωνία πλαίσιο, δηλαδή προβλέπει τη σύναψη επιμέρους συμφωνιών για συγκεκριμένα θέματα όπως αυτό).

Βιβλιογραφία

1. Διεθνής συμφωνία μεταξύ της Ιταλικής Δημοκρατίας και της Αγίας Έδρας του 1984

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Γιώργος Μαριάς
Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2016

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

